

Szanowni Państwo, drodzy Czytelnicy,

Jest mi niezmiernie miło oddać w Państwa ręce pierwszy w tym roku, 30. jubileuszowy numer Kwartalnika „Niepełnosprawność – zagadnienia, problemy, rozwiązania”. Za pośrednictwem naszego wydawnictwa pragnę złożyć słowa wielkiego uznania dla wszystkich osób, które na co dzień są zaangażowane w tworzenie Kwartalnika, tj. autorów publikacji, recenzentów, zespołu redakcyjnego oraz, oczywiście, wszystkich czytelników. To jubileuszowe wydanie pragnę zadedykować dwóm wybitnym postaciom: Profesor Oldze Svestkowej z Uniwersytetu im. Karola w Pradze oraz Profesorowi Bogusławowi Frańczukowi z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, członkom Międzynarodowej Rady Programowej Kwartalnika, którzy w ubiegłym roku odeszli od nas na zawsze. Zapisali się oni na kartach historii zarówno czeskiej, jak i polskiej rehabilitacji jako wybitni specjaliści i niedościgłe autorytety dla wielu pokoleń studentów. Będzie nam bardzo brakowało wsparcia merytorycznego obu tych osób w pracach Rady Programowej Kwartalnika. Zawsze będziemy o nich pamiętać, a ich publikacje w naszym czasopiśmie pozostaną wiecznie żywe.

Jubileuszowy 30. numer Kwartalnika jest poświęcony w znaczącej części systemowi wsparcia osób niepełnosprawnych oraz tematyce zatrudnienia. W obszarze systemowego wsparcia prezentujemy między innymi artykuły naszych przyjaciół zza wschodniej granicy, tj. Rity Meliene i współautorów: *Rozwój perspektyw dotyczących kształcenia ustawicznego uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach specjalnych na Litwie* oraz Volodymyra Shevchenki: *Rozwój edukacji specjalnej na terenie Ukrainy (lata 90. XX w. – początek XXI w.)*. Bardzo interesującą pozycją w tym wydaniu jest publikacja p. Magdaleny Bełzy: *Analiza wybranych płaszczyzn przestrzeni edukacyjnej ucznia niepełnosprawnego intelektualnie na przykładzie edukacji w Polsce, Anglii i Republice Czeskiej*. W artykule zwrócono uwagę i opisano takie płaszczyzny, jak: niepełnosprawność intelektualna a specjalne potrzeby edukacyjne, kształcenie pedagogów specjalnych oraz wsparcie państwa, czyli relacje kadry specjalistycznej z rządem. Wyniki przeprowadzonych badań pokazują różnice i podobieństwa w postrzeganiu edukacji ucznia niepełnosprawnego pomiędzy wybranymi krajami. Polecam również Państwa uwadze publikację p. Klaudii Izabeli Majewskiej: *Mieszkalnictwo wspomaganie w opinii dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną na przykładzie Mieszkania Wspomaganego im. Teresy Dłuskiej w Warszawie*. Głównym celem badań Autorki była analiza wyników badań dotyczących opinii dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną na temat mieszkalnictwa wspomaganego.

Nasze czasopismo konsekwentnie od pierwszego numeru jest miejscem, gdzie ludzie świata nauki, ale również praktycy przedstawiają zagadnienia, problemy i rozwiązania w obszarze tematu niepełnosprawności. Dajemy autorom możliwość przedstawienia czytelnikom bardzo wielu zagadnień w interdyscyplinarny sposób. Mówienie o niepełnosprawności jako o etnologicznym podejściu do odmienności, do różnicy, do nas, jako o temacie badań – to wyjątkowo atrakcyjny aspekt antropologii, który sprawia, że jest to naturalna dyscyplina angażowania się w badania nad niepełnosprawnością. Dla naukowców w badaniach społecznych i humanistycznych osoby

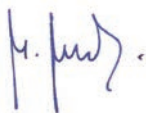
niepełnosprawne, jak „chorzy”, stają się coraz bardziej przekonującymi przykładami inności. Ciężka, widoczna, fizyczna niepełnosprawność jest jeszcze bardziej przekonująca. Antropolodzy „szukają drugiego, aby znaleźć siebie”. Nowo zidentyfikowana (głównie przez inne dyscypliny) inność niepełnosprawności przyciąga np. uznanych etnografów poszukujących odnowienia swoich doświadczeń naukowych. Zapewne najbardziej rewolucyjną zmianą w obszarze badań nad niepełnosprawnością był moment, gdy badacze zaczęli postrzegać niepełnosprawność nie tylko w kategoriach choroby lub dysfunkcji, lecz przede wszystkim w kategoriach relacji człowiek a środowisko.

Społeczny model niepełnosprawności odwraca związek przyczynowy – ponieważ aktualny „łańcuch przyczynowy” do zbadania to określenie, w jaki sposób osoby „niepełnosprawne” mają społecznie skonstruowane bariery (na przykład w projektowaniu budynków, sposobie transportu i komunikacji oraz postaw dyskryminujących) (Barnes and Mercer, 1996).

Określenie „model społeczny niepełnosprawności” jest teraz swobodnie omawiane przez rządy wielu krajów, twórców polityki i wszystkich zaangażowanych w kwestie niepełnosprawności. W bliższych rozmowach wiele osób nie do końca rozumie definicję „modelu społecznego niepełnosprawności” – co ona tak naprawdę oznacza? Ale faktem jest, że słowa te stały się akceptowalne i ludzie często czują się „politycznie poprawni”, wypowiadając je w debacie publicznej. Społeczny model niepełnosprawności może stanowić analizę sytuacji osoby niepełnosprawnej, określając niepełnosprawność jako relację między osobą niepełnosprawną a środowiskiem, w tym postawy społeczne, przekonania, architekturę, systemy wsparcia i usługi. W ciągu ostatnich dwudziestu lat działacze na rzecz osób niepełnosprawnych ustalili zasady społeczne dotyczące modelu niepełnosprawności – jako kompleksowej krytyki głównego nurtu akademickiego. Zatem, konkludując, należy stwierdzić, iż to od nas wszystkich – od ogółu społeczeństwa zależy przyszłość osób niepełnosprawnych.

Przyjmując pod koniec ubiegłego roku nominację Prezesa Rady Ministrów na stanowisko Prezesa Zarządu PFRON, przyjąłam również na siebie zobowiązanie społeczne, aby skutecznie realizować misję aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w naszym kraju. Mam ogromną nadzieję, że również dzięki zaangażowaniu ludzi świata nauki uda mi się osiągnąć zamierzone cele.

Z życzeniami ciekawej lektury
Marlena Małag

Prezes Zarządu PFRON
Przewodnicząca Międzynarodowej Rady Programowej